

in procedure: 31-07-1996

errata: ja

aangewezen:

19 JULI 2004

DEFINITIEF

TOELICHTING

bij het besluit tot aanwijzing van
het beschermde stadsgezicht **Oisterwijk**, uitbreiding
gemeente Oisterwijk (Noord-Brabant)
ex artikel 35 Monumentenwet 1988

2e
exempl.
A

gemeente Oisterwijk	
reg.nr. 2004/3060	afdoen afd. KO
inge 15 JULI 2004	
aan	op
aan	op
aan	op

Luchtfoto Oisterwijk 1983

Oisterwijk, uitbreiding

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zijn bevoegd om gezamenlijk beschermde stads- en dorpsgezichten aan te wijzen. Het rechtsgevolg van de aanwijzing is dat de gemeenteraad ter bescherming van een stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan, als bedoeld in de Wet Ruimtelijke Ordening, vast moet stellen. In die zin kan de aanwijzing tevens een stimulans betekenen voor een te voeren ruimtelijk kwaliteitsbeleid.

In totaal zijn er in Nederland meer dan 300 beschermde stads- en dorpsgezichten met een geschiedenis die teruggaat tot vóór het jaar 1850. In de Nota Herinventarisatie van Stads- en Dorpsgezichten (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 1980) is voorzien in de uitbreiding van het reeds in 1970 aangewezen stadsgezicht.

Inleiding

Oisterwijk ligt ten oosten van Tilburg op de Brabantse zandgronden, op korte afstand van en evenwijdig aan het riviertje de Voorste Stroom. Het karakter van het stadje wordt bepaald door een grotendeels 19de-eeuwse bebouwing en een aanzienlijk aantal lindebomen langs de straten. De ruimtelijke structuur van de historische kern is die van een zogenoemd baan(der)dorp, dat wil zeggen een plaatselijke verbreding van een doorgaande weg, waarlangs de bebouwing zich heeft geconcentreerd. In die zin valt de historisch ruimtelijke structuur van Oisterwijk met die van bijvoorbeeld Eersel te vergelijken. Bij beschikking van 11 juni 1970, afdeling O/M.A. nr. 154.908 werd door de ministers van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening een gedeelte van de oude kern van Oisterwijk aangewezen tot beschermd stadsgezicht.

Daar de belevingswaarde ten aanzien van de oude kern van Oisterwijk zich sedert de aanwijzing ingrijpend heeft veranderd, is het thans noodzakelijk geworden, mede op verzoek van de gemeente zelf, het beschermde stadsgezicht van Oisterwijk aan te passen aan de huidige beleidsinzichten. Eén en ander is aanleiding geworden het bestaande beschermde gebied uit te breiden.

De uitbreiding omvat praktisch het geheel van de oorspronkelijke oude kern. Nader aangeduid, betekent dit dat voorgesteld wordt ook de oude kerksituatie, het kerkplein, het kloostercomplex en de kloostertuin die begrensd worden door de Moergestelseweg en de Voorste Stroom, alsmede het gebied dat structureel bepaald wordt door de Kerkstraat en de Hoogstraat in aansluiting aan het reeds aangewezen beschermde gebied van de Lind binnen de beschermende maatregelen te brengen van een aanwijzing ex artikel 35 van de Monumentenwet 1988.

Volledigheidshalve is nog op te merken, dat de aanwijzing op zich slechts aanzet kan zijn tot een feitelijke bescherming, die zijn grondslag vindt in een te maken bestemmingsplan. Hierin dienen de gemeentelijke beleidsvoornemens ten aanzien van de beschermenswaardige elementen waaruit het beschermde stadsgezicht bestaat te worden vastgelegd.

Ontstaan en ontwikkeling

Oisterwijk is een oud 'stadje' waarvan de precieze ontstaansdatum niet bekend is. Ongeveer acht kilometer oostelijk van Tilburg ontstond de nederzetting in de nabijheid van het stroomgebied van de riviertjes de Voorste en de Achterste Stroom, mogelijk op de kruising van de oude handelsweg van Vlaanderen naar Nijmegen en het toen nog goed bevaarbare riviertje de Lei.

Tot in de 12de eeuw is Brabant vrij arm geweest, doch met de opkomst van de grote steden in Brabant in de 12de eeuw kwam daar verandering in. Hendrik I, Hertog van Brabant (1190-1235), zorgde voor een expansie van zijn gebied in noordelijke richting. Vooral aan dit noordelijk deel hechtte hij veel belang; hij stichtte er verschillende vrijsteden zoals Hoogstraten, Eindhoven en ook Oisterwijk.

Zo werd Oisterwijk in 1230 door de Hertog tot vrijheid verheven, en was de nederzetting vanaf die datum alleen onderhorig aan de landvorst. Het predikaat vrijheid hield in dat de nederzetting stadsrechten bezat en dus was losgemaakt uit het recht van het omringende platteland en zelfbestuur genoot. Een verdediging, in de vorm van een stadsmuur of omwalling, heeft Oisterwijk echter nooit gekend. De nederzetting heeft zich ook niet ontwikkeld tot een stedelijke functie en omvang.

De eerste vermelding van Oisterwijk is van vóór 1167: Hosteruic. In 1215 spreekt men van Osterruich, en in 1416 van het al veel meer op de huidige nederzettingsnaam gelijkende Oesterwyc. De naam bestaat uit de woorden Oost (windstreek) en wika (of vicus), zodat de naam Oisterwijk zich laat verklaren als de wijk (dochternederzetting) ten oosten van de moedernederzetting, in dit geval Tilburg. Oorspronkelijk (reeds in de 15de eeuw) wordt binnen de Meijerij van Den Bosch een onderscheid gemaakt tussen de kwartieren Maasland, Peelland en Kempenland. Doch al spoedig krijgen deze kwartieren nieuwe grenzen en wordt een vierde, het kwartier van Oisterwijk, toegevoegd. De vlek Oisterwijk werd de hoofdstad van dit kwartier, waarvan de grond over het algemeen vruchtbaarder was dan in de andere drie kwartieren en waarin 26 veelal houtrijke dorpen en steden waren gelegen, waaronder Tilburg.

Handel en nijverheid brachten Oisterwijk reeds in de 14de eeuw tot bloei. De belangrijkste tak van bedrijvigheid was de wolweverij (baaien en lakens), maar ook de bierbrouwerij was van belang: de stad bezat circa 40 brouwerijen. Vanaf 1354 mochten te Oisterwijk twee jaarmarkten en één weekmarkt gehouden worden. De bloei van het stadje kwam onder andere tot uiting in de bouw van de St.-Petruskerk (de voorloper van het huidige gebouw) en de stichting van het klooster Catharinenberg, toen ten westen van Oisterwijk gelegen aan de oevers van de Lei. In de 15de en 16de eeuw bereikte het stadje het hoogtepunt van haar macht en rijkdom. Door plundering en brandstichting tijdens de Tachtigjarige Oorlog raakte de belangrijkste plaats van het kwartier van Oisterwijk in verval.

Tussen 1650 en 1750 breidde de nijverheid op het platteland in Noord-Brabant zich sterk uit. Van groot belang waren hier de leerlooierij en de schoenmakerij, waarbij export naar Holland een belangrijke factor was. Doch tevens is het de textielindustrie, rondom Tilburg al vanaf de late Middeleeuwen aanwezig, die later nederzettingen deed uitgroeien. Na de forse economische terugval als gevolg van de Tachtigjarige Oorlog en de daarop volgende agrarische fase, waarbij de landbouw het hoofdmiddel van bestaan vormde, is dit ook bij Oisterwijk het geval geweest. Nadat het stadje voor de buitenwereld weer ontsloten werd door de bestrating van wegen (onder andere naar Udenhout) en de aanleg van de spoorlijn Tilburg-Oisterwijk-Boxtel (1865) raakt het meer bekend en wordt het de woonplaats voor de beter gesitueerden uit Tilburg en omstreken. De opkomende industrie verplaatste zich in Brabant al spoedig weer naar de grotere centra, zodat de ruimtelijke gevolgen van de 19de-eeuwse industrie in kleine kernen als Oisterwijk beperkt van karakter bleven. Het accent lag op huisgebonden nijverheid. Echte industriedorpen zijn daarom in Brabant onbekend, er waren in de vorige eeuw hoogstens sterk 'geïndustrialiseerde' dorpen zoals Oisterwijk, Geldrop en Boxtel. Na de verplaatsing van de industrie en de ontsluiting van de nederzetting richtte Oisterwijk zich vooral op het toerisme. Vanaf het begin van deze eeuw komen er bezoekers die aangetrokken worden door het fraaie natuurschoon rond de stuifzandvennen op de Oisterwijkse Heide.

In het midden van de vorige eeuw bestaat de gemeente uit het 'stadje' Oisterwijk en de gehuchten Kerkhoven, Kleine-Heide, Hondenberg, de Logt en Klein-Oisterwijk; alle vinden we aangegeven op de kaart van Kuyper uit 1866, (fotobijlage, afb. 3), waarop tevens de spoorlijn te zien is, zo niet op het fragment van de Topografische en Militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden uit 1853 (fotobijlage, afb. 2). De gemeente die zich dan, zoals vermeld, in een semi-agrarische fase bevindt, heeft op dat moment ruim 2000 inwoners. Een aantal dat het reeds in de 15de eeuw had, maar dat nadien sterk verminderde door het economisch verval van Oisterwijk. Als gevolg van hernieuwde industriële activiteiten aan het eind van de vorige eeuw en de opkomst van het toerisme begin 20ste eeuw steeg het bevolkingscijfer opnieuw van 3500 in 1880 tot bijna 6500 in 1930.

De parochie Oisterwijk behoorde vanouds onder het bisdom Luik en werd van 1230 tot 1648 bediend door kanunniken uit de abdij St.-Geertrui te Leuven. Sinds 1559 werd Oisterwijk mede onder het bisdom 's-Hertogenbosch gebracht. Rondom de centraal ten opzichte van de gehuchten gelegen kerk ontwikkelde zich een niet-agrarische buurt. Een gunstige verkeersligging, op de kruising van de wegen Antwerpen - 's-Hertogenbosch en Maastricht - Holland, bracht verdere activiteit en dus concentratie van niet-agrarische bebouwing met zich mee. Op het marktplein de Lind, een in oorsprong slechts gedeeltelijk agrarisch plein, speelde de jaar- en weekmarkten zich af. Het bezit van zo'n waarschijnlijk door wegverbreding (ten behoeve van handelsactiviteiten) gevormd plein is een karakteristiek element in de grotere dorpen op het Brabantse zand. Een nederzetting die een dergelijke ruimtelijke ontwikkeling heeft gehad dankzij het wegverkeer, noemen we een baan- of baanderdorp.

In het begin van de 20ste eeuw verrezen langs de bosrand en aan de Gemulleweg verschillende hotels. Voor hen die zich definitief in Oisterwijk vestigden, ontwierp men villaparken als Oisterwijk Hoog, Waldemar en Klompven op enige afstand rondom het oude baandorp. Over de Voorste Stroom bouwde men de woonwijken Boomgaard en Lindepark. Omstreeks 1870 bevonden zich hier rondom de Voorste Stroom nog een stuk of dertig leerlooierijen.

De monumenten uit het verste verleden van Oisterwijk zijn inmiddels verdwenen, maar uit de vorige eeuwen zijn meerdere bijzondere gebouwen overgebleven. We vinden ze vooral langs een aantal lanen en pleinen die in elkaars verlengde liggen, namelijk de Lind, de Dorpsstraat, de Kerkstraat en het Kerkplein. De eerste twee vormen de centrale as van het beschermde stadsgezicht; beide laatste de kern van de uitbreiding van het beschermde stadsgezicht. Het geheel biedt een merkwaardige vorm van lintbebouwing, zoals de kadastrale minuut laat zien (zie fotobijlage, afb. 1). De Lind is door z'n langgerekte hoekige vorm een typisch Kempisch plein. Midden op het plein is het gemeentehuis (1899) gelegen en wel op de plaats waar vanaf de 16de eeuw een kapel stond. Deze verviel in de protestantse tijd, werd in 1728 tot raadhuis vertimmerd en in 1899 afgebroken om plaats te maken voor het nieuwe gemeentehuis. Naast het gemeentehuis staat de middeleeuwse linde waar het plein naar genoemd is. In de 14de eeuw wordt de boom al vermeld. Eeuwenlang werden er boter- en eiermarkten onder gehouden. Vandaar dat men het Lindeind ook wel Marktveld noemde. De middelste rij lindes leidt naar de plek waar de voormalige kapel te vinden was.

Aan de Lind treffen we diverse oude herbergen of hotels aan, namelijk de Drije Swaentjes (herberg en brouwerij uit de 17de eeuw), hotel de Linde (voor de jaren twintig een pastorie), 't Oude Nest (een herberg uit 1653), hotel de Swaen (huidige vorm rond de eeuwwisseling) en herberg Sint Joriske (uit de 15de eeuw, doch gerestaureerd op basis van het gebouw dat er in 1769 stond).

Vanuit het westen van de Lind vertrekt de Stationsstraat in noordelijke richting naar het station dat uit 1865 dateert. Rondom dit punt is een soort 19de-eeuwse stationsbuurt ontstaan, zoals we die in andere dorpen ook wel aantreffen. Voorbij de kruising met de Stationsstraat gaat de Lind in de Dorpsstraat over (in feite een foute naam vanwege de 'stadsrechten' uit 1230). Op nummer 37 is de dorpsherberg gelegen, deel van het vroegere hotel Wilhelmina; voordien stond hier het Zegelhuis van het Wolambacht, het enige Oisterwijkse ambachts-gilde. Rechts naast nummer 29-31 ligt een accijnspaadje dat volgens de (vroegere) belastingvoorschriften rechtstreekse toegang gaf tot de in de tuin gelegen sigarenmakerij (zie kadastrale kaart). Aan de overkant vinden we op nummer 14

de oude brouwerij de Valk, een bedrijf dat uit de 17de eeuw stamt.

Op de splitsing gaat de Dorpsstraat (verlengde van de Lind) in aanleg op authentieke wijze over in de Kerkstraat (links) en de Hoogstraat (rechts). In de Kerkstraat is op nummer 52 het Fratershuis gelegen, in 1899 gebouwd voor de fraters die te Oisterwijk R.K. onderricht kwamen geven. Het kleine N.H. kerkje is een klassicistisch zaalgebouwtje uit 1811. Nummer 90 van de Kerkstraat is het oudste Oisterwijkse gebouw. Het werd in 1663 gebouwd en heette de Brouwkuip. In de vorige eeuw heeft het meerdere functies gehad als wagenmakerij, timmerwerkplaats en meubelmakerij. In 1908 is het gebouw gerestaureerd.

De Kerkstraat eindigt op het Kerkplein, alwaar we de herberg Ouwe Zwengel aantreffen evenals de St.-Petruskerk. De huidige neo-gotische kerk is in 1895 gebouwd door P. Cuypers op de plek van de vroegere St.-Petruskerk die in 1587 afbrandde. Direct achter de kerk ligt het complex van de Catharinenberg. Het gebouw stamt uit 1844 en staat op de plaats van het gelijknamige Middeleeuwse klooster. Als geheel toont het beschreven gebied de Lind - Dorpsstraat - Kerkstraat - Kerkplein, respectievelijk Lindeind en Kerkeind, een beeld van de (ruimtelijke) situatie zoals die aanwezig was rond de eeuwwisseling.

Huidig ruimtelijk karakter

Het huidige ruimtelijk karakter van Oisterwijk wordt nog in belangrijke mate bepaald door het middeleeuwse stratenplan, de grotendeels nog gave historische bebouwingsstructuur, echter nog maar ten dele door het historische bebouwingsbeeld. Oisterwijk vormt een typisch voorbeeld van de op Brabantse zandgronden gelegen baan(der)dorpen, die hun ontwikkeling te danken hebben gehad aan met name het wegverkeer.

De historische kern van Oisterwijk wordt aan de noordzijde begrensd door de Spoorlaan en de spoorlijn Tilburg-Boxtel, die parallel aan de oost-west gelegen oude kern lopen. Noordelijk van de spoorlijn liggen de voor Oisterwijk belangrijke industrieterreinen. Aan de zuidzijde van de historische kern ligt een min of meer open gebied met voornamelijk een groen karakter, waarvan de zogeheten Voorste Stroom het structuurbepalende element vormt. Verder zuidelijk van de eveneens oost-west lopende Voorste Stroom liggen de latere uitbreidingen van Oisterwijk. In tegenstelling tot deze duidelijke ruimtelijke begrenzingen in noord en zuid, is er naar het oosten en westen meer sprake van een geleidelijke overgang tussen de historische kern en de latere ontwikkelingen. De evenwijdig aan elkaar gelegen spoorlijn, Tuinweg, Lind, Vloeiweg en Voorste Stroom refereren aan de in hoofdzaak oost-west gerichte historisch-ruimtelijke structuur van de kern. De historische ontwikkeling in oost-west richting valt niet zozeer in structuurverschillen af te lezen, danwel in het bebouwingsbeeld.

De historische kern van Oisterwijk kent twee zwaartepunten. Enerzijds, in het westen van de historische kern, het Kerkplein, dat zich vertoont in de vorm van een rechthoekige verbreding naar weerszijden van de doorgaande oost-west verbinding. Anderzijds, in het centrum en het oosten van de historische kern, de centrale openbare ruimte van de Lind, die een trechtervormige verbreding van de doorgaande oost-west verbinding is.

Het relatief kleine en compacte Kerkplein wordt gedomineerd door de grote R.K.-St.-Petruskerk. Het Kerkplein staat middels de Kerkstraat, als onderdeel

van de doorgaande oost-west route, in verbinding met de Dorpsstraat en de Lind. Waar de Kerkstraat in de Dorpsstraat overgaat, sluit de Hoogstraat uit noordwestelijke richting vorkvormig aan. In de oksel van deze vorkvormige aantakking staat het voormalige postkantoor.

De Dorpsstraat gaat ter hoogte van de Stationsstraat als vanzelf over in de Lind. Het profiel van de Lind wordt evenwel door een middenstrook verder ten opzichte van dat van de Dorpsstraat verbreed. De middenstrook deelt de (dubbele) rijweg van de Dorpsstraat in tweeën. Op de met keien bestraatte middenstrook staat een dubbele rij lindebomen die voert tot aan het gemeentehuis halverwege de Lind. Voor het gemeentehuis staat de vrijheidseik uit 1795. Achter het gemeentehuis is er sprake van een grasveld, waarop een middeleeuwse lindeboom staat, alsmede een muziektent en een nieuwerwetse pomp. Het Stationsplein direct noordelijk van de historische kern, is qua ruimte- en massawerking minder sprekend en structureel ondergeschikt aan de in hoofdzaak oost-west gerichte ruimtelijke structuur van de historische kern.

De historische schaal en verkaveling zijn nog in belangrijke mate bepalend voor de bebouwing van de historische kern. Ondanks de karakteristiek van een ten dele niet aaneengesloten bebouwing en van een evenmin altijd vloeiende rooilijn (met name aan Hoog- en Kerkstraat), heeft de historische kern wel een compact bebouwingsbeeld. De verkaveling is over het algemeen loodrecht op de weg, de bebouwing is echter zowel met de nokrichting parallel aan als haaks op de weg gesitueerd. Het bebouwingsbeeld is voornamelijk van een 19de-eeuws karakter, maar kent met name aan de Dorpsstraat en de Poststeeg duidelijk een uit deze eeuw herkenbare bebouwing.

Een minder gelukkige uitzondering binnen de vrij consequente situering van de bebouwing wordt gevormd door een grote winkel aan de Hoogstraat. Het nieuwe gemeentehuis aan de Lind en de nieuwbouw aan de Poststeeg vormen qua schaal en maat een vergrotende factor binnen het overwegend kleinschalige bebouwingsbeeld.

De bebouwing in de historische kern staat voor een belangrijke deel direct aan de straat, doch tevens is er sprake van menige rooilijn-teruglegging. Dit laatste is

bijvoorbeeld het geval met de NH-kerk in de Kerkstraat. De NH-kerk is door haar ligging van de straat terug en haar kleine massa weinig dominant in het bebouwingsbeeld aanwezig, dit in tegenstelling tot de forse R.K.-kerk aan het Kerkplein. Afgezien van het in dergelijke gevallen teruggerooide gebouw is er dan wel weer sprake van een hek of boombeplanting aan de straat.

De kavels aan de Dorpsstraat en de Lind zijn zeer lang, de achtertuinen bij de panden dientengevolge zeer diep en lopen door tot aan de Vloeiweg en Tuinweg, die als ondergeschikte achterontsluiting dienen. Deze historische ruimtelijke karakteristiek van vóór- (Lind) en achterkant (Tuinweg en Vloeiweg) is recentelijk voor een deel verstoord door bebouwing aan de Tuinweg op de kavels behorende bij de Lind en door de Tuinweg een belangrijker verkeersfunctie te geven.

Het karakteristieke, brede profiel van de Dorpsstraat kent een driedeling, waarbij middels een bomenrij een wandelgedeelte aan weerszijden van de dubbele rijweg wordt afgescheiden. Het profiel van de Hoog- en de Kerkstraat is beduidend smaller. Aan één of aan weerszijden van deze straten staan ook nog al eens bomen, van een ruimtelijke geleding is daarbij echter geen sprake; deze bomen staan namelijk direct voor de huizen. Op de Lind scheiden de bomen zowel de centrale middenstrook, alsmede de brede trottoirs van de rijweg. Aan zowel de Lind als aan de Dorpsstraat kent het profiel daarnaast nog al wat stoepen voor de woningen. De breedte van de panden in de historische kern varieert sterk, de hoogte beperkt zich evenwel tot maximaal twee bouwlagen met kap, afgezien van bovengenoemde nieuwbouw aan de Poststeeg, die daarom dan ook als een storend element gezien wordt. De afwisselend evenwijdig aan als haaks op de straat gerichte nok en bebouwing, en de pannen zadel- en wolfsdaken resulteren in een gevarieerd bebouwingsbeeld. De gevels zijn over het algemeen van schoon metselwerk in een donkere baksteen, hoewel bepleisterd metselwerk zich ook voordoet. Opmerkelijk in het bebouwingsbeeld zijn de NH-kerk (1811) met kerkhof (door een muur van de Hoogstraat gescheiden), de R.K.-Petruskerk (1895) met kerkhof, het gemeentehuis (1899) en het 17de-eeuwse pand Kerkstraat 90.

Zeer belangrijk in het huidig ruimtelijk karakter van de historische kern van Oisterwijk zijn de vele lindebomen. Zij zijn langs de straten gesitueerd en omzomen de pleinvormige ruimten, waardoor zij een belangrijke ruimtegeledende en structuurversterkende functie hebben. Tevens werken de bomen mee aan het dorps karakter van de kern.

De historische kern kent een uitgebreid en gevarieerd winkelapparaat, diverse commerciële en culturele voorzieningen, alsmede telt zij enkele gemeentelijke instanties. Het bebouwingsbeeld refereert nog maar nauwelijks aan een meer agrarisch en industrieel verleden. In die zin is de nog incidenteel voorkomende voormalige agrarische bebouwing en de voormalige sigarenfabriek De Huifkar aan de Lind van bijzondere betekenis.

Visuele relaties van de historische kern van Oisterwijk met het omliggende gebied zijn zeker van belang. De torenspits van de R.K.-Petruskerk vormt vanaf de Voorste Stroom een belangrijk oriëntatiepunt. Meer van structureel belang is het zicht vanaf de achterkantsituaties aan de Tuin- en Vloeiweg over de diepe achtertuinen heen op de bebouwing aan de iets hoger gelegen Lind. Op de als bijlage toegevoegde historisch-ruimtelijke waarderingskaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, nummer 146 I) zijn de historische structuur en beeldwaarde van Oisterwijk in hoofdlijnen weergegeven.

Het beschermde gebied is weergegeven op de kaart met het nummer 146 III (oktober 2002).

Rechtsgevolg aanwijzing

Ter effectuering van de bescherming van het aangewezen stadsgezicht moet ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet een bestemmingsplan worden vastgesteld. De toelichting op de aanwijzing als beschermd stadsgezicht kan daarbij wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen. Doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te geven voor een ruimtelijke ontwikkeling, die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

In het aanwijzingsbesluit is bepaald in welke mate de vigerende bestemmingsplannen aan het beschermingsvereiste voldoen.

Geraadpleegde literatuur

- Aa, A.J. van der*
Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden. dl. VIII. Gorinchem, 1846.
- Dhondt, J.*
"Het ontstaan van het Hertogdom Brabant".
in: Brabants Heem V (1953) 74-86.
- Gysseling, M.*
Toponomische Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226). dl. II s.l. 1960.
- Kappelhof, A.C.*
"Het Brabantse zanddorp" in: Brabants Heem XX (1978) 125-139.
- Steegh, A.W.*
"Dorpen in Brabant" in J.C.T. van Laarhoven, Dorpen in Brabant. 's-Hertogenbosch, 1978.
- Tirion, I.*
Tegenwoordige Staat der Nederlanden, dl. XII. Amsterdam, 1740.
- Willems, J.*
Oisterwijkse Heide. Amsterdam, 1982.
- Wuisman, P.J.M.*
Oisterwijk in oude ansichten. Zaltbommel, 1970.

Afbeeldingen en kaarten

1. Kadastraal Minuutplan, gemeente Oisterwijk, sectie F, Het Dorp, zonder jaar.
Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers, Apeldoorn
2. Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden,
fragment van blad 51, 1853 (facsimile herdruk 1973)
3. J. Kuyper, Gemeente-atlas van Nederland, provincie Noord-Brabant,
gemeente Oisterwijk. Uitgave H. Surigar, Leeuwarden 1866
4. Fragment van de Topografische kaart 1:25.000, blad 51 A. Topografische
Dienst, Emmen 1983

Colofon

Uitgave van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 1996/2003
 Historisch-geografisch onderzoek: drs. J.J. de Haas, Breda
 Stedenbouwkundig onderzoek: RDMZ, Zeist
 Historisch ruimtelijke waarderingskaart nr. 146 I, 1989: Studio Ineke van der
 Burg, Bilthoven
 Begrenzingskaart 146 III: Herman de Groot, RDMZ
 Foto omslag: luchtfoto Oisterwijk uit 1983. Topografische Dienst, Emmen

Productie

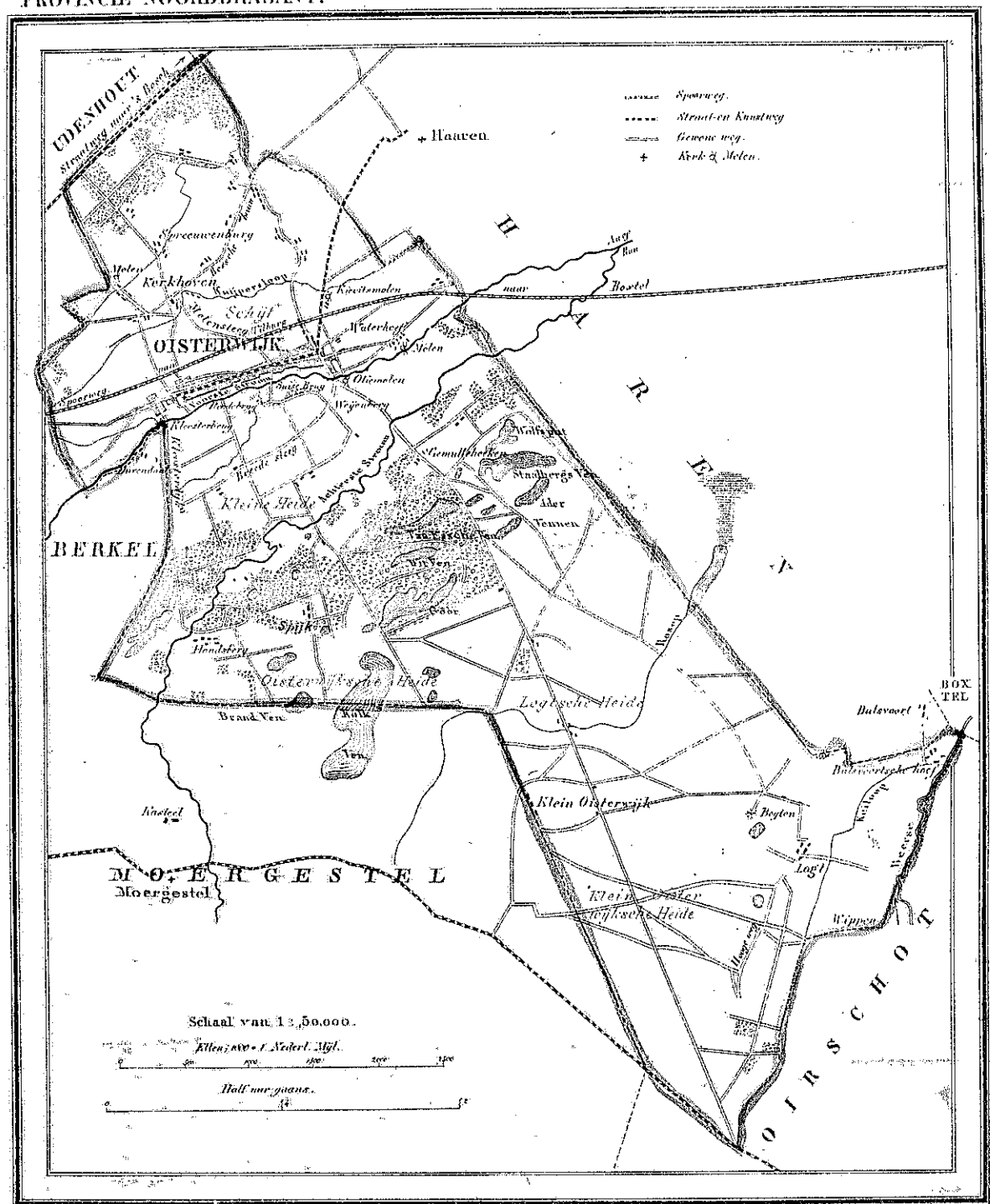
RDMZ, Zeist/Pure Digital Copycenter, Doorn

Gewijzigde herdruk : april 2003. Kaart 146 II is vervallen.

1. Kadastraal Minuutplan, gemeente Oisterwijk, zonder jaar

2. Oisterwijk rond 1853.
Topografische en Militaire Kaart,
fragment van blad 51

3. Provincie Noord-Brabant met gemeente Oisterwijk.
Situatie rond 1866

4. Fragment van topografische kaart, blad 51 A,
situatie rond 1980